

Sygn. akt IV Ca 1577/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Janiszewska (spr.)

Sędziowie SO Julita Wyrębiak - Romero

SO Magdalena Władzińska

Protokolant p.o. protokolanta sądowego Justyna Lipka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 grudnia 2017 r. w Warszawie sprawy

z powództwa P. Ś.

przeciwko A. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie

z dnia 16 grudnia 2015 r., sygn. akt II C 639/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 14 grudnia 2012 roku wydany w sprawie II Nc 4025/12 i oddala powództwo oraz zasądza od P. Ś. na rzecz A. K. kwotę 4817 (cztery tysiące osiemset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. nakazuje pobrać od P. Ś. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie kwotę 1875 (tysiąc osiemset siedemdziesiąt pięć) złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od zarzutów pozwanego od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 14 grudnia 2012 roku wydanego w sprawie II Nc 4025/12;
3. zasądza od P. Ś. na rzecz A. K. kwotę 4900 (cztery tysiące dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Julita Wyrębiak-Romero Beata Janiszewska Magdalena Władzińska

Sygn. akt IV Ca 1577/16

UZASADNIENIE

Apelacja pozwanego okazała się skuteczna, choć zasadniczo z innych przyczyn, niż w niej podniesione (apelacja – k. 400-404).

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji oraz dokonaną przez ten Sąd ocenę dowodów (wyrok Sądu Rejonowego - k. 369, uzasadnienie wyroku: k. 373-378), w związku z czym nie zachodzi potrzeba powtórzenia poczynionych już ustaleń (postanowienie SN z 26.04.2007 r., II CSK 18/07, Lex 966804).

Nie była sporna między stronami i nie budziła wątpliwości Sądu okoliczność zawarcia przez powoda i pozwanego oraz wykonania umowy pożyczki 50 000 złotych, której spłata została zabezpieczona wystawionym przez pozwanego wekslem własnym opiewającym na w/w kwotę. Sąd Okręgowy, wśród podzielonych (o czym mowa powyżej) ustaleń faktycznych podziela również ustalenie, że kwota pożyczki nie została przez pozwanego zwrócona. Odrębną sferą relacji między stronami były rozliczenia finansowe dokonywane w związku z prowadzoną współpracą gospodarczą. W ramach tych rozliczeń zobowiązanie pozwanego względem powoda było pokrywane z należnych pozwanemu prowizji.

Powód w niniejszej sprawie dochodził zapłaty 50 000 złotych (z bliżej określonymi odsetkami) na podstawie wskazanego wyżej weksla własnego o charakterze gwarancyjnym. O wyłącznie takiej podstawie faktycznej żądania świadczy materiał sprawy, w tym treść pozwu o zapłatę w postępowaniu nakazowym i treść uzasadnienia pozwu (k. 1-2), wraz ze wskazaniem podstaw właściwości Sądu (art. 37¹ k.p.c.). Dodane natomiast w uzasadnieniu zgłoszonego żądania odwołanie do faktu zawarcia i wykonania przez powoda umowy pożyczki miało jedynie znaczenie wskazania na stosunek podstawowy, z którego wynikało zobowiązanie zabezpieczone (w zakresie wykonania obowiązku pożyczkobiorcy) zobowiązaniem wekslowym pozwanego.

Oznacza to, że, wbrew niezupełnie jasnym w tym punkcie wywodom Sądu I instancji, w sprawie nie doszło do zmiany podstawy faktycznej powództwa. Motywy zaskarżonego wyroku należy w tym fragmencie odczytywać jako wskazujące na dwoistość stosunków zobowiązaniowych wiążących powoda i pozwanego, oraz na dokonywanie rozliczeń należnej pozwanemu prowizji wyłącznie w związku z drugim z tych stosunków, zaciągniętym, jak określili to Sąd, na cele rozwoju działalności gospodarczej (k. 377). Powołanie się powoda na zawarcie umowy pożyczki miało miejsce już w pozwie, toteż zawarta w motywach zaskarżonego wyroku argumentacja („niemniej jednak w toku postępowania okazało się, że mamy do czynienia ze stosunkiem podstawowym, czyli umową pożyczki zawartej przez strony”, k. 377) nie może być traktowana jako rozszerzenie podstawy faktycznej powództwa. Związanie tej podstawy wyłącznie z wystawieniem weksla zostało także potwierdzone w treści odpowiedzi powoda na apelację (k. 416-417), w reakcji na zgłoszony w apelacji zarzut wyjścia przez Sąd Rejonowy poza podstawę faktyczną powództwa związaną z realizacją zobowiązania wekslowego. Skoro zatem rozstrzygnięcie Sądu I instancji dotyczyło należności wekslowej (co odzwierciedla również treść zaskarżonego wyroku o utrzymaniu „w mocy w całości nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (z weksla) (...)” (k. 369), to za nietrafny należy uznać zarzut apelacji naruszenia normy wywodzonej z art. 321 § 1 k.p.c.

W konsekwencji tylko w granicach tej podstawy faktycznej, determinującej kierunek oceny prawnej, badana była zasadność zgłoszonego w sprawie żądania zapłaty. Sąd Okręgowy zważył, że w wekslu własnym pozwanego nie został określony termin płatności, co, stosownie do art. 102 ust. 2 Prawa wekslowego, oznaczało, iż jest to weksel płatny za okazaniem. Zgodnie z art. 34 ust. 1 zd. 1 i 2 Prawa wekslowego (w odniesieniu do wszystkich powołanych dalej przepisów Prawa wekslowego: w zw. z art. 103 Prawa wekslowego), „Weksel za okazaniem jest płatny przy przedstawieniu. Weksel powinien być przedstawiony do zapłaty w ciągu roku od dnia wystawienia”. Pozwany już w zarzutach od nakazu zapłaty podniósł, że „Weksel, na który powołuje się powód, w ogóle nie został przedstawiony do wykupu” (k. 29, argument ten został również przywołany w apelacji). Zakwestionował także możliwość uznania za takie przedstawienie skierowanego do pozwanego wezwania datowanego na dzień 23.10.2012 r., sformułowanego przez pełnomocnika powoda, a dotyczącego wykupu weksla. Pozwany wskazał (k. 29), że, mimo tego wezwania, pełnomocnik powoda nie przedstawił pozwanemu weksla i „nie określił terminu, w którym weksel ten będzie przedstawiony” (k. 29).

Wbrew stanowisku strony powodowej (k. 68v.), wskazane wyżej pismo pełnomocnika powoda do pozwanego, wzywające do wykupu weksla, nie spełniało wymagań przedstawienia weksla do zapłaty, a w konsekwencji nie zaktualizowało obowiązku zapłaty przedmiotowego weksla jako weksla „płatnego przy przedstawieniu”. Dług wekslowy, mimo swego pieniężnego charakteru, jest długiem odbiorczym, ponieważ weksel jest papierem

wartościowym przeznaczonym do obiegu. Zatem to wierzyciel musi zwrócić się do dłużnika z żądaniem wykonania zobowiązania na podstawie oryginału weksla przedstawionego dłużnikowi do zapłaty. Motywem takiego unormowania obowiązku wierzyciela, związanym m.in. z cechą obiegowości weksla, jest zagwarantowanie dłużnikowi możliwości sprawdzenia treści i pochodzenia weksla oraz przekonania się, że do zapłaty został przedstawiony weksel autentyczny, w oryginale, toteż wykupienie weksla wykluczy ryzyko, iż inna osoba, dysponująca wekslem, następnie ponownie wezwie dłużnika do wykonania zobowiązania wekslowego. Wierzyciel natomiast, przedstawiając weksel dłużnikowi do zapłaty, wyraża gotowość wydania tego weksla przy zapłacie.

Skutku przedstawienia weksla do zapłaty nie wywołało zatem wezwanie dokonane w w/w piśmie pełnomocnika powoda, w którym wezwaniu pozwanego do zapłaty sumy wekslowej na bliżej określone konto bankowe towarzyszy wskazanie, że „Po dokonaniu zapłaty weksel będzie do odbioru w mojej Kancelarii (...)” (k. 6). Z doręczeniem tego pisma nie wiązało się bowiem okazanie weksla dłużnikowi. Z tych samych przyczyn za czynność przedstawienia weksla nie można również uznać samego w sobie faktu wytoczenia powództwa zawierającego wezwanie do zapłaty oraz doręczenia pozwanemu odpisu pozwu wraz z odpisem weksla, którego oryginał został złożony w kasie pancernej Sądu. Wprawdzie do takiego przedstawienia (oryginału) weksla mogło dojść również w toku sprawy, choćby w czasie rozprawy, na czas której na wniosek powoda weksel mógł być wyjęty z kasy pancernej i okazany dłużnikowi z wyraźnym lub choćby dorozumianym wezwaniem do zapłaty. Jednak takiej możliwości nie wykorzystano, a przebieg rozprawy apelacyjnej, w tym treść oświadczeń złożonych wówczas przez powoda i pozwanego (k. 450), potwierdza, że do zamknięcia rozprawy weksel nie został dłużnikowi przedstawiony do zapłaty.

W świetle powyższego nie zachodziły podstawy do zasądzenia należności wekslowej, gdyż stan nieprzedstawienia weksla do zapłaty jest w skutkach prawnych równoważny niewymagalności roszczenia wekslowego. Nie można zatem podzielić stanowiska Sądu I instancji (k. 378), zgodnie z którym samo wezwanie do zapłaty należności z weksla skutkuje, wobec zastosowania art. 455 k.c., określeniem terminu płatności tej należności, a w razie jej nieuiszczenia – powoduje stan wymagalności roszczenia wekslowego.

W tych okolicznościach bezprzedmiotowe stało się podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia. Na marginesie wypada jednak wskazać, że zarzut ten był nieskuteczny, gdyż trafne jest reprezentowane przez powoda stanowisko, iż bieg terminu przedawnienia roszczenia wekslowego rozpoczął się po upływie roku od dnia wystawienia weksla, w którym to terminie weksel powinien być przedstawiony do zapłaty, stosownie do art. 34 w zw. z art. 35 ust. 2 per analogiam Prawa wekslowego. Do dnia wniesienia pozwu (26.11.2012 r.) nie upłynął zatem trzyletni termin przedawnienia roszczenia wekslowego, określony w art. 70 Prawa wekslowego. Nietrafny był również zarzut niewymagalności roszczenia z umowy pożyczki. Odmienne od przedstawienia weksla do zapłaty, wypowiedzenie pożyczki, następujące przez wezwanie do zapłaty, a powodujące początek biegu terminu określonego w art. 723 k.c., nie wiąże się ze sformalizowanymi, rygorystycznymi wymaganiami. Wystarczające jest, aby spełniało przesłanki złożenia dłużnikowi oświadczenia woli w rozumieniu art. 60 k.c. (w zw. art. 61 § 1 k.c.), tzn. wyrażało w sposób dostateczny wolę wierzyciela żądania do dłużnika zwrotu pożyczonej kwoty.

Wymaganie takie może być natomiast spełnione również przez doręczenie pisma procesowego, w tym odpisu pozwu w sprawie o zapłatę, w którym to piśmie, w nawiązaniu do zawarcia umowy pożyczki, wierzyciel domaga się zasądzenia pożyczonej kwoty. Takie przesłanki spełniało w okolicznościach niniejszej sprawy doręczenie pozwanemu odpisu pozwu wraz z załącznikami, które nie tylko w sposób dostateczny, lecz niewątpliwy, zawierało wezwanie do zwrotu sumy pożyczki, której spłata została zabezpieczona wekslem własnym pozwanego. Szczegółowe rozważenie pozostałych zarzutów apelacji nie było konieczne z tej przyczyny, że apelacja okazała się skuteczna z powodu opisanego wyżej nieprzedstawienia przez wierzyciela do zapłaty wystawionego przez pozwanego weksla płatnego za okazaniem.

Z tej przyczyny zaskarżony wyrok podlegał zmianie przez uchylene nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 14 grudnia 2012 r., wydanego w sprawie II Nc 4025/12 i oddalenie powództwa oraz stosownie do takiego wyniku sprawy rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów procesu pozwanemu, który wygrał sprawę. Na koszty te przed Sądem I instancji składało się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego oraz opłata od pełnomocnictwa (łącznie 4817 złotych, punkt 2. wyroku). Natomiast koszty procesu w instancji odwoławczej obejmowały wynagrodzenie pełnomocnika

pozwanego i opłatę od apelacji (łącznie 4900 złotych, punkt 3. wyroku). Ponadto, wobec zwolnienia pozwanego od opłaty od zarzutów od w/w nakazu zapłaty (k. 59), należało nakazać pobranie od powoda na rzecz Skarbu Państwa opłaty nieuiszczonej przez pozwanego, o czym rozstrzygnięto w punkcie 2. niniejszego wyroku.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Julita Wyrebiak-Romero Beata Janiszewska Magdalena Władzińska

Dnia 15/12/2017 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie stwierdza, że niniejszy tytuł uprawnia **A. K.** do egzekucji w zakresie pkt 1 wyroku przeciwko **P. Ś.** oraz poleca wszystkim organom, urządóm oraz osobóm, których to może dotyczyć, aby postanowienia tytułu niniejszego wykonały, a gdy o to prawnie będą wezwane, udzieliły pomocy.

Orzeczenie podlega wykonaniu jako prawomocne.

Pobrano 6 zł opłaty kancelaryjnej.

Tytuł wykonawczy wydano A. K.

Przewodnicząca Wydziału

SSO Iwona Wróblewska-Pokora